
Landsmøtet Sakspapir

Møtedato 21.04.2016-24.04.2016
Ansvarlig Sentralstyret
Saksnummer LM6 05.03-16
Gjelder Handlingsplan

1 **Vedlegg i saken:**

2 1. Forslag til handlingsplan for NSO 2016/2017

3 **HANDLINGSPLAN**

4 **FORMÅL**

5 Vedta en handlingsplan for Norsk studentorganisasjon (NSO) 2016/2017.

6 **SAKSPRESENTASJON**

7 Handlingsplanen er forankret i vedtektene:

8 § 3.1.3 *Handlingsplan*

9 *Handlingsplanen regulerer og prioriterer det politiske og organisatoriske arbeidet i*
10 *organisasjonen og skal være i tråd med prinsippprogrammet, politiske plattformer vedtatt av*
11 *landsmøtet og vedtektene.*

12 *Handlingsplanen behandles hvert år.*

13 Handlingsplanen er organisasjonens veiledning for prioritering av arbeidsområder i den kommende
14 perioden. Det er et viktig verktøy for planlegging av arbeidet i 2016/2017.

15 **VURDERING**

16 Handlingsplanen skal omfatte hele organisasjonens arbeid, men er naturlig nok først og fremst et
17 verktøy i arbeidsutvalget (AU) og sentralstyrets (SST) arbeid. Dokumentet trekker frem de delene
18 av NSOs politiske arbeidsområder som skal prioriteres særskilt. Handlingsplanen er ikke en liste
19 over alt NSO skal arbeide med i perioden, men hva landsmøtet mener er viktigst, og hva som skal
20 ha hovedfokus den kommende perioden.

21 En prioritering betyr også at andre viktige politiske saker blir nedprioritert. Sentralstyret mener at
22 handlingsplanen bør være førende for hva som skal prioriteres dersom tiden ikke strekker til for
23 andre politikkområder, eller hvis situasjonen er slik at vi må sette alle kluter til for å arbeide med en
24 sak (slik det ble med skolepenger for internasjonale studenter høsten 2014). Sentralstyret mener
25 at landsmøtet må begrense antall prioriteringer i handlingsplanen dersom øvelsen skal være
26 fruktbar. Hvis det blir for mange punkter må arbeidsutvalget uansett prioritere mellom dem, og
27 landsmøtet mister dermed sin makt til å påvirke hva som skal være det viktigste.

28 **NSOs arbeid og politisk kontekst 2016/2017**

29 Det er vanskelig for en organisasjon å vedta hva som er en politisk kontekst. Sentralstyret mener
30 likevel det er viktig at handlingsplanens prioriterte politikkområder settes inn i en politisk kontekst.
31 Det er spesielt viktig for arbeidsutvalget og sentralstyret å kunne forstå konteksten og den originale
32 hensikten til landsmøtet prioriteringene ble vedtatt. Sentralstyret håper landsmøtet støtter ønsket
33 om å beskrive deler av den politiske situasjonen i handlingsplanen, og unngår situasjonen med en
34 «oppramsing» av politikk i punktformer uten noen form for kontekst. Det er bakgrunnen for at
35 sentralstyret foreslår en kort innledende tekst til hver av de tematiske områdene, før arbeidet NSO
36 skal prioriteres listes opp i noen kulepunkter.

37 **Like muligheter til utdanning og studentvelferd**

38 Lik rett til utdanning har lenge vært et grunnleggende prinsipp for studentbevegelsen. Lik rett til
39 utdanning må også ses i sammenheng med statsbudsjettprioriteringene som har til hensikt å bedre
40 studentenes økonomiske situasjon og sikre at studentene ikke er avhengig av foreldres kapasitet
41 til å bistå økonomisk for å ta en utdanning.

42 Når det er sagt finnes det flere hinder for å sikre lik rett til utdanning utover økonomi og sosial
43 bakgrunn. Man ser også utfordringer knyttet til rekruttering i enkelte studier der menn eller kvinner
44 er svært underrepresentert, sosial reproduksjon og rekruttering fra andre underrepresenterte
45 samfunnsgrupper. Flere europeiske land har de siste årene lagt nasjonale strategier for hvordan å
46 sikre god tilgang til og bredt mangfold i høyere utdanning. NSO har de siste to årene ment at dette
47 er noe også den norske regjeringen må gjøre. Vi mener studentmassen i høyere utdanning i størst
48 mulig grad skal gjenspeile mangfoldet i befolkningen for øvrig og opplever ikke at den i tilstrekkelig
49 grad gjør det i dag.

50 I disse dager foregår det et samarbeid mellom flere aktører for å tilegne seg bedre kompetanse
51 innenfor studenthelse. Dette for å danne et bedre grunnlag for å definere hva begrepet skal
52 inneholde. SST mener at NSO må være en sentral pådriver og påvirker i arbeidet med å definere
53 begrepet studenthelse sammen med aktører som blant annet studentsamskipnadene og
54 folkehelseinstituttet. Vi mener det er helt naturlig og viktig at NSO er aktive i dette arbeidet, da det
55 er vi som snakker på vegne av studenter i Norge. Mange som til daglig jobber med studenter
56 bruker allerede dette begrepet, og sentralstyret mener derfor det er hensiktsmessig å være med på
57 å definere hva det faktisk skal innebære. Det er nødvendig at NSO tar ansvar for at andre også ser
58 helhetlig på studenters helse og knytter dette opp til livssituasjonene en befinner seg i som
59 student.

60 Vi vet at studenter i større grad enn befolkningen i samme aldersgruppe rapporterer om psykiske
61 symptomplager. I studentenes helse- og trivselsundersøkelse (SHoT) fra 2014 rapporterer 1 av 6
62 studenter at de føler seg ensomme, og 1 av 5 rapporterer at de opplever psykiske symptomplager.
63 Selv om enkelte studentsamskipnader i dag har både psykolog-, lege- og rådgivningstjeneste er
64 det allikevel vertskommunen som har det overordnede ansvaret for innbyggernes helsetilbud, både
65 fysisk og psykisk. Vi mener derfor det er viktig med et todelt arbeid hva angår psykisk helse hvor
66 det ene er å arbeide for et bedre tilbud og det andre er å heve kompetansen til kommunalt ansatte
67 som jobber som helsepersonell. Studentsamskipnadene er kun et supplement til det kommunalt
68 tilbudet. Vi mener derfor at vertskommunen i samarbeid med studentsamskipnadene må ta et
69 særlig ansvar for å sørge for at kommunen tilbys tilstrekkelig opplæring og informasjonsmaterieil til
70 å møte de særskilte utfordringene. Målet skal være en bevisst kompetanseheving knyttet til
71 studenters helse i vertskommunene.

72 Da regjeringen la frem statsbudsjettet for 2016 foreslo de store omlegginger i det vi kjenner som
73 kvoteordningen. Kvoteordningen var en særskilt ordning for bærekraftig utvikling gjennom høyere
74 utdanning. Ordningen var i hovedsak et utviklings- og bistandstiltak som gjorde det mulig å studere
75 i Norge for omtrent tusen studenter årlig, fra land hvor det ikke er mulig å studere uten
76 kvoteordningens stipend og støtte. Etter utdanningen var ferdig, var disse studentene nødt til å
77 reise tilbake til hjemlandet og intensjonen var at de skulle bidra med kompetanse hjemme.

78 Sentralstyret mener kvoteordningen spilte en viktig rolle i Norges arbeid som en tydelig global
79 stemme i satsningen på utdanning for utvikling. Stortinget har nå vedtatt å avvikle denne ordningen
80 til fordel for et partnerskapsprogram for norske institusjoner med utvalgte land i det globale sør. I
81 tillegg til dette opprettes det et nytt program kalt PANORAMA som innebærer strategisk samarbeid
82 med institusjoner i BRIKS-landene (Brasil, Russland, India, Kina, Sør-Afrika) og Japan. Vi mener
83 det ikke er en motsetning å satse mer på partnerskapsprogrammer med institusjoner i det globale
84 sør for å bygge opp sterke og demokratiske institusjoner der, i tillegg til å ta inn studenter på hel
85 grad med støtte fra Lånekassen, som den gamle kvoteordningen gjorde.

86 Antallet studenter som nå får innpass på hel grad er kraftig redusert. Avviklingen av den gamle
87 kvoteordningen er allerede vedtatt av stortinget og SST mener derfor at NSO må jobbe for at det
88 nye programmet også inneholder en styrket satsning på utdanning som bistand gjennom flere
89 studenter fra utviklingsland på hel grad.

90 **Læringsmiljø**

91 NSO har det siste året satt i gang en utredning rundt studenters læringsmiljø da vi opplever vernet
92 for studenter som mangelfullt i dag. Målet med arbeidet er å få styrket lovverket rundt studenters
93 læringsmiljø, og dernest at dette praktiseres på god måte ved institusjonene. Utredninger rundt
94 lovverk tar tid og sentralstyret ser det derfor som nødvendig å fortsette dette arbeide også til neste
95 år. Læringsmiljø omfatter det meste av rammene rundt studiet, både psykososialt, fysisk og
96 organisatorisk, og er derfor en forutsetning for god studiekvalitet.

97 De siste årene har flere større institusjoner etablert et uavhengig studentombud med juridisk
98 kompetanse for å bistå studentene i saker. NSO har siden opprettelsen av det første
99 studentombudet ment at alle studenter skal ha krav på et studentombud. I dag har dessverre ikke
100 alle studenter det. Sentralstyret anser det derfor som viktig at dette arbeidet prioriteres den
101 kommende perioden.

102 Da langtidsplanen for forskning og høyere utdanning kom i oktober 2014 vedtok Stortinget i
103 sammenheng med den at det skal komme en investeringsplan for bygg og infrastruktur i 2018.
104 Sentralstyret mener allikevel at dette punktet er like aktuelt nå, om ikke mer, som det alltid har
105 vært. Vedlikeholdsetterslepet i sektoren påvirker studentenes fysiske læringsmiljø i stor grad. Det
106 er behov for at det fra politisk hold gis klare signaler om hvor det skal investeres i bygg,
107 infrastruktur og vedlikehold, slik at institusjonene kan prioritere internt ut i fra dette. Det er behov
108 for forutsigbarhet spesielt nå som fusjonsprosessene kan gjøre det spesielt usikkert, da mange
109 høyskoler har blitt fusjonert med universiteter som har forvaltningsansvar for egen bygningsmasse.

110 **Høy kvalitet i studier og forskning**

111 Høy kvalitet på både utdanningen og forskningen er en forutsetning for et godt studie. NSO har
112 lenge etterlyst et kvalitetsløft i høyere utdanning. Regjeringen har varslet en egen stortingsmelding
113 om kvalitet i høyere utdanning som NSO allerede er godt involvert i. Arbeid med denne
114 stortingsmeldingen vil derfor naturlig være et viktig arbeid i den kommende perioden. I den
115 sammenhengen mener sentralstyret det er viktig å presisere at internasjonalisering er noe som
116 kan heve studiekvaliteten. I tillegg til at dette må være et integrert arbeid i stortingsmeldingen

117 mener sentralstyret det er viktig at NSO på generelt plan løfter internasjonaliseringsdebatten og
118 setter krav til utdanningsinstitusjonene om å legge til rette for utveksling gjennom
119 studieprogrammene.

120 I denne sektoren er det fremdeles slik at forskning vektet tyngre enn undervisning. For at
121 undervisning faktisk blir prioritert mener sentralstyret det er spesielt viktig å jobbe for at
122 undervisningskompetanse skal vektlegges. Noen institusjoner er allerede i gang med dette
123 gjennom å se på hvordan formidlingskompetanse kan bli et faktisk tellende kriterium ved
124 ansettelse og opprykk, men vi mener dette burde gjelde for alle. For studenter er det viktig at
125 underviser både har faglig kunnskap, men ikke minst at vedkommende formidler dette på en god
126 måte for å gjøre fagstoffet forståelig.

127 NSO har lenge ment at studentene i større grad må ses på som en ressurs og derfor i større grad
128 inkluderes i det akademiske fellesskapet. Dette i tillegg til at forskningen ved institusjonene må ses
129 i sammenheng med utdanningstilbudet, og kunne spille hverandre gode. For å stimulere til dette
130 mener sentralstyret at det er viktig å jobbe for at all programfinansiering fra Norges forskningsråd
131 (NFR) involverer kriterier for hvordan forskningsprosjektet kan gi nytte for utdanningstilbudet.
132 Dernter mener vi at det skal stilles krav til studentinvolvering ved tildeling av sentre for
133 fremragende forskning (SFF) og sentre for forskningsdrevet innovasjon (SFI).

134 Nasjonalt organ for kvalitet i utdanning (NOKUT) gjennomfører nå en årlig studentundersøkelse,
135 studiebarometeret. Dette er en undersøkelse blant 2. og 5. årsstudenter hvor de stiller en rekke
136 spørsmål om deres studenttilværelse. Hvert år har det vist seg at det studentene er minst fornøyd
137 med er den individuelle faglige oppfølgingen fra faglærer. Sentralstyret mener derfor NSO, på et
138 nasjonalt plan, må fortsette arbeidet med å sikre at alle institusjoner sørger for at alle studenter får
139 tildelt en faglig ansatt som mentor ved studiestart.

140 **Den globale studentstemmen**

141 NSO er, sammen med 45 studentorganisasjoner fra 38 europeiske land, medlem i
142 paraplyorganisasjonen European Students' Union (ESU). ESU representerer de nasjonale
143 studentorganisasjonene på europeisk nivå. Hvert år avholder ESU to generalforsamlinger, hvor det
144 neste skal være i Bergen i mai. NSO arrangerer i denne forbindelse konferansen Global Student
145 Voice. Her skal det legges en plan for videre arbeid for å sikre et formalisert samarbeid mellom
146 studentorganisasjoner verden over; et arbeid NSO har vært med på å initiere og jobbet aktivt med
147 gjennom International Cooperation Working Group (ICWG) i ESU. NSO skal som initiativtaker
148 også påta seg et ansvar for å følge opp det videre arbeidet.

149 NSO, sammen med Studentenes og akademikernes internasjonale hjelpefond (SAIH), har kommet
150 langt i arbeidet med Students at risk-ordningen. Foreløpig er ikke dette en permanent ordning i
151 Norge. Sentralstyret ønsker derfor at NSO skal fortsette arbeidet opp mot den norske regjeringen
152 for å få dette på plass. I tillegg er det et mål at Norge går foran i dette arbeidet og sikrer at flere
153 europeiske land også innfører denne ordningen for å sikre at utsatte studenter får fullført sin
154 utdanning.

155 **Organisasjon**

156 Sentralstyret mener NSO har et ansvar i å være en inkluderende organisasjon som sikrer bred
157 rekruttering til nasjonale verv NSO velger og oppnevner til. Målet må være at NSO representerer
158 den totale studentmassen i Norge. Organisasjonen går et spennende år i møte.
159 Studentbevegelsen feirer 80 år og det har vi store planer om å markere. Sentralstyret har som mål
160 at alle arrangementene til NSO skal være preget av jubileet.

161 Det er lovfestet i universitets- og høyskoleloven at studenter har krav på 20% representasjon i alle
162 organ med beslutningsmyndighet. Dette innebærer derfor ikke råd og utvalg som er rådgivende
163 for andre beslutningstakinge organ. At studenter ikke er til stede hvor diskusjonene finner sted,
164 men kun representanter der beslutningene tas, kan ha konsekvenser for hvilken
165 bakgrunnsinformasjon studentene sitter på.

166 På landsmøtet i 2015 vedtok NSO et politisk dokument angående styring og ledelse i universitets-
167 og høyskolesektoren¹. Her stadfester vi at NSO må inn i de lukkede rom. Sentralstyret ser behovet
168 for å kartlegge hvordan studenttillitsvalgte faktisk blir inkludert og integrert i politiske prosesser ved
169 institusjonene og på bakgrunn av det se om det er nødvendig å foreslå nasjonale tiltak eller
170 anbefalinger.

171 Organisasjonsendringene NSO har gjennomgått det siste året har vist at det er et behov for et
172 bedre samspill mellom de ulike leddene. Disse er primært sett arbeidsutvalget, sentralstyret,
173 komiteer og medlemslag. Sentralstyret mener det skal være en prioritet for NSO at det skapes
174 flere møteplasser hvor det snakkes på tvers av de ulike leddene. Flere felles arenaer kan
175 innebære at man legger bedre til rette for samlinger for ledere ved de lokale studentdemokratiene,
176 komitéhelger og sentralstyremøter legges til samme helg, slik at de ulike delene av organisasjonen
177 kan arbeide mer koordinert mot felles målsetninger.

178 **Avslutningsvis**

179 Sentralstyret mener at selv om det er vanskelig å vedta en politisk kontekst, fordi den til en hver tid
180 vil kunne endre seg dersom det oppstår ekstraordinære situasjoner, er det noen saker vi mener
181 må prioriteres og synliggjøres gjennom handlingsplanen. Tre av disse er statsbudsjettprioriteringer,
182 valgprioriteringer og arbeid med stortingsmelding om kvalitet. I henhold til vedtektene vedtas
183 statsbudsjettprioriteringene av sentralstyret. Det gjøres i desember, da arbeidet med neste års
184 statsbudsjett starter allerede over jul. Derfor er dette synliggjort i innledningen ved å si at
185 handlingsplanen fungerer sammen med statsbudsjettprioriteringene vedtatt av sentralstyret.

186 Regjeringen varslet allerede i 2015 at de i 2017, altså før neste stortingsvalg, skal legge frem en
187 stortingsmelding om kvalitet. Dette er et viktig arbeid for NSO, som i lang tid har etterlyst økt
188 kvalitet i utdanningene. Verken statsbudsjett eller en planlagt stortingsmelding vil forkastes det
189 kommende året og vil være et arbeid som krever tid uansett.

190 Sentralstyret opplever den foreslåtte handlingsplanen ambisiøs, men realistisk.

191 **INNSTILLING**

192 Handlingsplanen for NSO 2016/2017 vedtas.

193

¹ Politisk dokument om styring og ledelse: <http://student.no/content/uploads/2014/05/Politisk-dokument-om-styring-og-ledelse-2015.pdf>

1 VEDLEGG 1: FORSLAG TIL HANDLINGSPLAN FOR NSO 2016/2017

2 HANDLINGSPLAN FOR NORSK STUDENTORGANISASJON 2016/2017

3 Handlingsplanen er organisasjonens veiledning for hvordan arbeidet i den kommende perioden
4 skal prioriteres. Handlingsplanen sier noe om hvilken saker som er aktuelle og viktige i perioden, i
5 tråd med den politiske situasjonen og interne prosesser i organisasjonen.

6 Handlingsplanen fungerer i sammenheng med statsbudsjettprioriteringer (2017 og 2018) og
7 valgprioriteringer (2017) vedtatt av sentralstyret.

8 Like muligheter til utdanning og studentvelferd

9 Norsk studentorganisasjons (NSO) viktigste grunnprinsipp er at alle skal ha lik tilgang til høyere
10 utdanning. Dette skal sikres gjennom målrettede tiltak, bred rekruttering og et trygt og inkluderende
11 læringsmiljø.

12 NSO skal:

- 13 • Arbeide for like mulighet til utdanning gjennom å sikre gode økonomiske rammer og
14 forsvare at norsk offentlig høyere utdanning skal være gratis både for norske og
15 internasjonale studenter.
- 16 • Arbeide for at regjeringen legger frem en strategi for tilgang og rekruttering i høyere
17 utdanning.
- 18 • Arbeide for et bedre tilbud som angår studentenes psykiske og fysiske helse.
- 19 • Være sentrale i utviklingen og etableringen av begrepet studenthelse.
- 20 • Arbeide for at det utarbeides informasjonsmateriell til og tilbud om opplæring for
21 kommunalt ansatt helsepersonell for å heve kompetansen på særskilte utfordringer knyttet
22 til studenters helse i vertskommunene.
- 23 • Arbeide for at det finnes gode stipendordninger for at studenter fra utviklingsland skal
24 kunne ta en hel grad i Norge.

25 Læringsmiljø

26 At studentenes læringsmiljø er blant de mest uforutsigbare elementene i studenthverdagen er ikke
27 godt nok. De som er ansvarlige for studenters læringsmiljø nasjonalt og ved institusjonene må
28 prioritere dette arbeidet. Alle studenter skal oppleve at studiesituasjonen er trygg og fremmer god
29 læring og utvikling.

30 NSO skal:

- 31 • Arbeide for å styrke lovverket rundt studenters læringsmiljø.
- 32 • I samarbeid med medlemslagene, jobbe for at alle studenter skal ha tilgang på et
33 studentombud.
- 34 • Arbeide for en nasjonal investeringsplan for bygg, infrastruktur og vedlikehold i academia.

35 Høy kvalitet i studier og forskning

36 Kvalitet i utdanning og forskning er blant de viktigste temaer i NSOs arbeid. Studenter vet best
37 hvorvidt undervisningen og opplegget rundt studiene gjennomføres på en måte som gir oss den
38 læringen den skal. God forskning er en forutsetning for å kunne gi studietilbud av høy kvalitet.
39 Forskning og utdanning skal utvikles og gjennomføres som to sider av samme sak, slik at de
40 sammen skaper innsikt, meningsbryting og samfunnsutvikling. Det er viktig å fortsette arbeidet på

41 dette området i samarbeid med relevante aktører i sektoren. Målet må være at Norge skal ha
42 verdensledende utdanning og forskning.

43 NSO skal:

- 44 • Arbeide for at undervisningskompetanse blir meritterende gjennom utarbeidelse av
45 standarder for vektlegging og vurdering av undervisningskompetanse ved ansettelse og
46 opprykk.
- 47 • Arbeide for gjennomslag for NSOs politikk og prioriteringer i den kommende
48 stortingsmeldingen om kvalitet i høyere utdanning.
- 49 • Arbeide for at internasjonalisering i større grad blir lagt til rette for i studieprogrammer og
50 inkludert i arbeidet med stortingsmeldingen om kvalitet i høyere utdanning.
- 51 • Arbeide for at involvering av studenter i senterets prosjekter blir et krav ved tildeling av
52 sentre for fremragende forskning (SFF) og sentre for forskningsdrevet innovasjon (SFI), der
53 en utdanningsinstitusjon er vertsinstitusjon.
- 54 • Arbeide for at kriterier for tildeling av programfinansiering fra Norges forskningsråd (NFR)
55 involverer kriterier for hvordan forskningsprosjektet kan gi nytte for utdanningstilbudet.
- 56 • Sikre at alle studenter blir tildelt en mentor ved studiestart.

57 **Den globale studentstemmen**

58 NSO har hatt en historisk lederrolle i det utfordrende arbeidet med å opprette en samlet global
59 studentstemme, og ønsker å fortsette med dette arbeidet den neste perioden. Likeså vil NSO
60 fortsette å utfordre regjeringen til å være i verdenstoppen på å kjempe for retten til akademisk
61 frihet og sikkerhet for studenter verden rundt.

62 NSO skal:

- 63 • Formidle Students at Risk-ordningen til andre land i Europa og jobbe for at ordningen blir til
64 permanent i Norge.
- 65 • Arbeide for at verdens studenter har en tydelig stemme i internasjonale organer, utover det
66 europeiske nivået, gjennom en ny organisering av den globale studentbevegelsen etter
67 anbefalinger fra den globale studentstemmens seminar i Bergen i mai 2016.

68 **Organisasjon**

69 Som Norges nasjonale interesseorganisasjon for studenter har NSO et ansvar for å være
70 inkluderende og organisert på en best mulig måte, både i vår struktur, og i vårt daglige arbeid. Det
71 neste året blir utfordrende og spennende for alle tillitsvalgte. Vi ønsker å sette ambisiøse mål for
72 oss selv og fortsette vår utvikling og vekst.

73 NSO skal:

- 74 • Arbeide for bred rekruttering og opplæring til nasjonale studenttillitsverv, slik at NSO som
75 organisasjon best mulig gjenspeiler mangfoldet i den generelle studentmassen.
- 76 • I løpet av 2016 fullføre markeringen av studentbevegelsens 80-årsjubileum.
- 77 • Sette ned en ad hoc-komite for å undersøke studenttillitsvalgtes integrering og inkludering i
78 politiske prosesser ved institusjonene og medlemslagene, og foreslå eventuelle nasjonale
79 tiltak eller anbefalinger.
- 80 • Arbeide for et bedre samspill mellom de ulike leddene i organisasjonen og aktivt tilstrebe
81 flere felles arenaer.